

PROOBRONNI

TERYTORIALNI

PROGRAM EDUKACYJNY DLA KLAS MUNDUROWYCH

KOMPENDIUM WIEDZY

*DLA UCZNIÓW
KLAS MUNDUROWYCH*

W PROGRAMIE EDUKACYJNYM „PROOBRONNI-TERYTORIALNI”

PROGRAM REALIZOWANY POD PATRONATEM HONOROWYM

MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ

Opracowanie merytoryczne:

Karol Bandurski

Projekty graficzne, skład i łamanie:

Tomasz Szulecki

Copyright © Ministerstwo Obrony Narodowej, 2017

Copyright © Stowarzyszenie FIA, 2017

Publikacja sfinansowana ze środków Ministerstwa Obrony Narodowej.

Program realizowany pod nadzorem
Biura do Spraw Proobronnych MON.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Publikacja nie jest przeznaczona na sprzedaż.

SPIS TREŚCI

I	PODSTAWY BRONIOZNAWSTWA:	04 – 11
II	PODSTAWY ROZPOZNANIA:	12 – 17
III	BROŃ MASOWEGO RAŻENIA:	18 – 23
IV	OBRONA PRZECIWLOTNICZA:	24 – 26
V	OCHONA OSÓB I OBIEKTÓW:	27 – 31
VI	TERRORYZM:	32 – 33
VII	MEDYCYNĄ:	34 – 38
VIII	ALFABET FONETYCZNY:	39
IX	STOPNIE WOJSKOWE:	40 – 41
X	PRZYDATNE LINKI I APLIKACJE:	42

PRZEZNACZENIE, CHARAKTERYSTYKA ORAZ OGÓLNA BUDOWA BRONI STRZELECKIEJ I AMUNICJI

Pocisk jest to ciało wystrzeliwane z broni, wykonane najczęściej ze stopu metalu.

Kaliber jest to najmniejsza średnica przewodu lufy i najczęściej jest identyczna jak średnica pocisku.

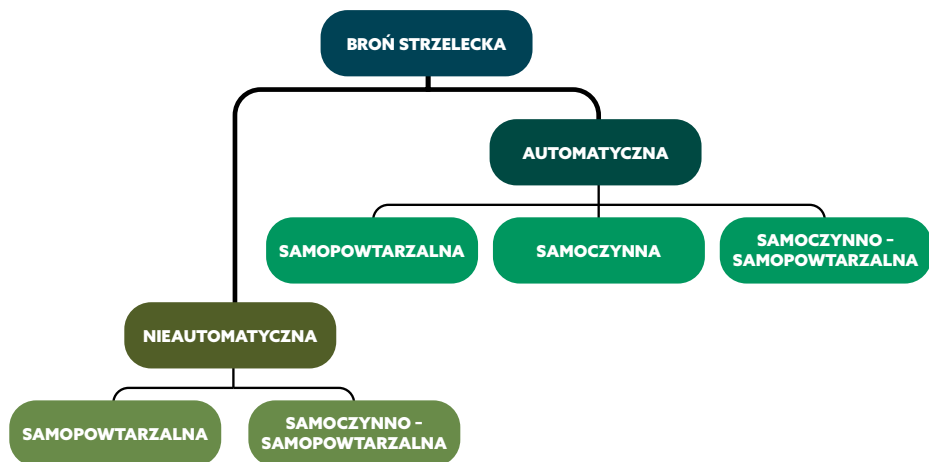
Nabój to jednostka amunicji składająca się z pocisku, prochu, spłonki i łuski.

Kaliber 5,56x45 mm: Średnica pocisku: 5,56 mm, długość łuski: 45 mm.

Kaliber 9x19 mm: Średnica pocisku: 9 mm, długość łuski: 19 mm.

PODZIAŁ BRONI STRZELECKIEJ ZE WZGLĘDU NA STOPIEŃ ZAUTOMATYZOWANIA

Broń strzelecka nieautomatyczna – w broni tego typu wszystkie czynności związane z przygotowaniem do strzału, czyli załadunek broni, napięcie kurka i rozładunek broni po strzale, wykonywane są przez strzelającego.

Broń strzelecka nieautomatyczna - jednostrzałowa – naboje są przechowywane poza bronią i przed każdym strzałem trzeba ręcznie wprowadzić nabój do komory nabojeowej (taką bronią są np. sztucery myśliwskie czy niektóre typy broni wyborowej).

Broń strzelecka nieautomatyczna - powtarzalna – naboje są w magazynku lub – w przypadku rewolwerów – w bębnie. Podczas strzelania osoba strzelająca dosyła kolejno naboje do komory nabojeowej wykonując czynność przeładunku.

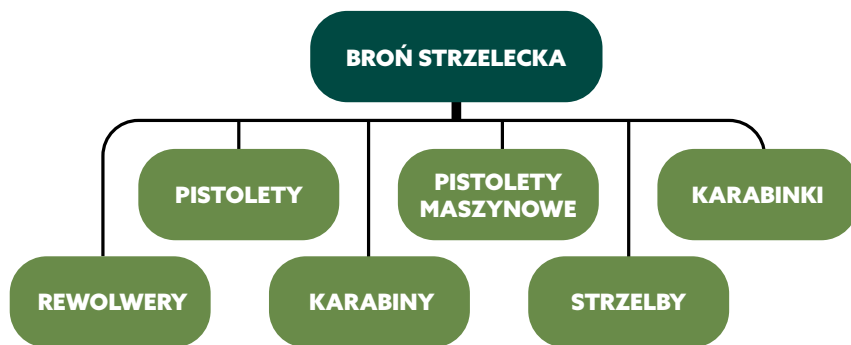
Broń strzelecka automatyczna – jest to wspólnie używana broń palna. W broni tego typu osoba strzelająca przygotowuje broń do oddania pierwszego strzału, po którym energia gazów prochowych wykorzystywana jest m.in. do automatycznego przeładunku broni i przygotowania jej do oddania kolejnego strzału.

Broń strzelecka samopowtarzalna – strzela ogniem pojedynczym. Po każdym strzale, aby oddać kolejny, należy puścić język spustowy i ponownie go ściągnąć. Przykładem takiej broni są popularne pistolety P99 Walther, Glock oraz niektóre karabiny SKS, SWD.

Broń strzelecka samoczynna – przystosowana jest do strzelania tylko ogniem ciągłym. Po każdym strzale następuje automatyczne przeładowanie broni i jeśli język spustowy jest ściągnięty, następuje oddanie kolejnego strzału.

Broń strzelecka samoczynno-samopowtarzalna – broń tego typu wyposażona jest w przełącznik rodzaju ognia. W zależności od nastawy przełącznika może strzelać ogniem pojedynczym, krótkimi seriami lub ogniem ciągłym. Przykładem tego typu broni są popularne karabinki szturmowe AKM, AKMS, wz. 96 Beryl.

PODZIAŁ BRONI STRZELECKIEJ ZE WZGLĘDU NA RODZAJ

Rewolwery - broń palna krótka, w której rolę magazynka pełni obrotowy bęben z komorami naboowymi.

Pistolety – broń palna krótka, zasilana nabojami z magazynka.

Pistolety maszynowe – pistolety samoczynne lub samoczynno-samopowtarzalne.

Karabiny - broń palna długa, przystosowana do strzelania nabojami o dużej energii wylotowej pocisku.

Karabinki - broń palna o takiej samej konstrukcji jak karabin, lecz o krótszej lufie i mniejszej masie. Karabinki mają mniejszą donośność, celność i większy odrzut w porównaniu z karabinami. Są jednak poręczniejsze i lżejsze.

Strzelby - broń palna długa wyposażona w niegwintowaną lufę (broń gładkolufowa). Wykorzystywana głównie w myślistwie i sportach strzeleckich.

PODZIAŁ AMUNICJI WEDŁUG ZASTOSOWANIA

Naboje pistoletowe – przeznaczone do strzelania z pistoletów (w tym maszynowych).

Naboje pośrednie – przeznaczone do strzelania z karabinów i karabinków samopowtarzalnych i samoczynnych.

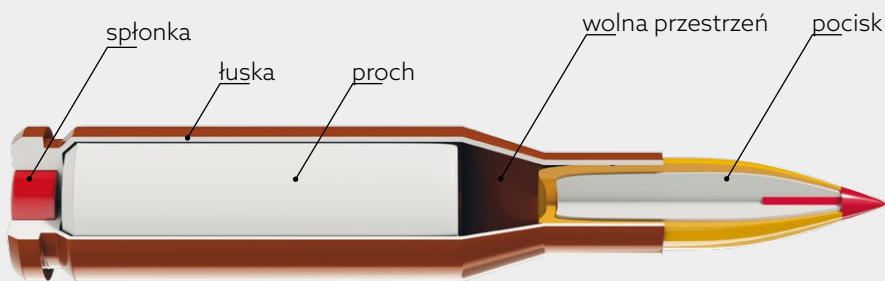
Naboje karabinowe – przeznaczone do strzelania z karabinów oraz karabinów maszynowych.

Naboje wielkokalibrowe – używane w wielkokalibrowych karabinach maszynowych.

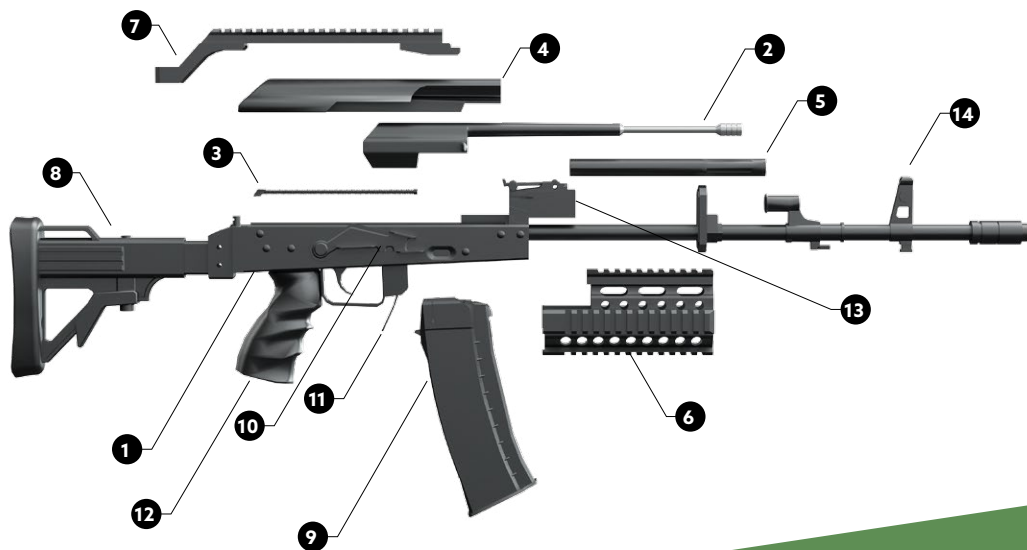
Naboje poddźwiękowe – posiadają zmniejszony ładunek prochowy, dzięki czemu wystrzelony pocisk nie przekroczy bariery dźwięku. Używane w broni z tłumikiem.

Naboje ślepe – nie posiadają pocisku – używane są do pozoracji strzału i do wyrzucania granatów nasadkowych nakładanych na lufę karabinka.

BUDOWA NABOJU

BUDOWA KARABINKA BERYL

1. Komora zamkowa z lufą
2. Suwadło z zamkiem
3. Urządzenie powrotne
4. Pokrywa komory zamkowej
5. Rura gazowa
6. Szyna do montażu akcesoriów
7. Szyna do montażu optyki
8. Kolba z osadą
9. Magazynek
10. Bezpiecznik
11. Zatrzask magazynka
12. Rękojeść
13. Podstawa muszki
14. Celownik

BEZPIECZEŃSTWO W POSŁUGIWANIU SIĘ BRONIĄ - BLOS

- B – Broń** – każdą broń należy traktować jak załadowaną, aż do momentu sprawdzenia.
- L – Lufa** – zabrania się kierowania lufy w stronę osób i miejsc nie stanowiących celu.
- O – Otoczenie** – przed oddaniem strzału należy sprawdzić otoczenie w okolicy celu, aby uniknąć postrzelenia osób trzecich.
- S – Spust** – kontakt palca z językiem spustowym powinien nastąpić dopiero w momencie oddania strzału.

AKTUALNE REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE POSIADANIA BRONI I AMUNICJI

Broń i amunicję wolno posiadać tylko i wyłącznie dzięki pozwoleniu na broń wydawanemu przez Policję. Aby używać broni na strzelnicy, nie trzeba posiadać pozwolenia na broń, ponieważ strzelanie odbywa się z broni obiektowej, pod nadzorem instruktorów.

Zagadnienia związane z wydawaniem pozwoleń na broń i posiadaniem broni palnej, opisane są w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 1999 Nr 53 poz. 549).

Pod pojęciem broni kryje się przede wszystkim broń palna oraz istotne elementy broni palnej (wymienione w ustawie), natomiast pod pojęciem amunicji kryją się naboje oraz istotne elementy nabojów (również wymienione w ustawie).

Osoba, która bez pozwolenia posiada broń palną lub amunicję, popełnia przestępstwo: *Art. 263. § 2. Kto bez wymaganego zezwolenia posiada broń palną lub amunicję, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.*

Nielegalne (bez pozwolenia na broń) posiadanie jakiegokolwiek istotnej części broni (szkielet, komora zamkowa, bęben nabojowy, zamek, lufa, baskila) lub istotnej części amunicji (np. proch, spłonka) podlega karze pozbawienia wolności **od 6 miesięcy do lat 8**. Nawet posiadanie jednego naboju, który przez przypadek zabierzemy ze sobą ze strzelnicy, formalnie jest przestępstwem.

PODSTAWOWE POJĘCIA ZWIĄZANE Z BALISTYKĄ

Balistyka jest to nauka zajmująca się ruchem pocisku.

Dzielimy ją na: balistykę wewnętrzną, zewnętrzną, pośrednią oraz celu.

Ruch pocisku dzielimy na dwa etapy: w przewodzie lufy oraz w powietrzu.

Opis zjawiska strzału: w celu oddania strzału należy: wprowadzić do komory nabojowej nabój, zaryglować przewód lufy zamkiem i nacisnąć na język spustowy. Naciśnięcie na język spustowy uruchamia mechanizm uderzeniowo-spustowy, wskutek czego iglica grotem iglicznym zbija słonkę naboju. Pod wpływem tego uderzenia (impulsu zewnętrznego) słonka zapala się, a jej płomień przez otwory zapalowe przenika do wnętrza łuski, do ładunku prochowego, zapalając wszystkie ziarna prochu. Ładunek prochowy zapala się jednocześnie wydzielając dużą ilość sprężonych gazów prochowych. W czasie palenia się ładunku prochowego ilość gazów wzrasta, a tym samym zwiększa się ciśnienie. Gazy rozprzestrzeniają się (cisną) na wszystkie strony z jednakową siłą i chcąc znaleźć ujście wywierają ciśnienie również na ścianki i dno łuski oraz na pocisk. Ciśnienie gazów na dno łuski powoduje wciśnięcie dna w czółko zamka. Pod wpływem ciśnienia na ścianki łuski następuje ściśle przyleganie ich do ścianek komory nabojowej. Gazy prochowe rozprzestrzeniają się w stronę najmniejszego oporu, tzn. dna pocisku, wprawiając pocisk w ruch. Pocisk wskutek ruchu do przodu wrzyna się w gwinty, otrzymując ruch wirowy i zostaje wyrzucony z przewodu lufy w kierunku przedłużenia osi przewodu lufy.

Odrzut broni powoduje znaczne przemieszczenie się lufy broni w stosunku do pierwotnego położenia, które nadano jej w czasie celowania. Dlatego jego kontrola w zasadniczym stopniu wpływa na celność strzału. Jego negatywne efekty na celność można zminimalizować poprzez prawidłową postawę strzelecką, prawidłowy chwyt broni, odpowiednią pracę na spuście i kontrolę oddechu.

Tor pocisku: na pocisk poruszający się w powietrzu działają siły, które wpływają na zmianę prędkości i kierunku jego lotu: siła ciężkości i siła oporu powietrza. Wskutek działania tych sił pocisk traci prędkość lotu i zmienia kierunek ruchu zakreślając w powietrzu linię krzywą, która przechodzi poniżej linii strzału (linii będącej przedłużeniem osi przewodu lufy).

Wielkość siły oporu powietrza zależy od kształtu pocisku i jego kalibru, gęstości powietrza, prędkości pocisku.

PODSTAWOWE POJĘCIA ZWIĄZANE Z TOREM POCISKU

Linia strzału – prosta będąca przedłużeniem osi przewodu lufy.

Kąt podniesienia – kąt zawarty między linią strzału, a poziomem wylotu. Jeśli będziemy go zwiększać, to wpłyniemy na tor lotu pocisku w następujący sposób: zwiększy się wysokość wierzchołkowej toru pocisku i pozioma odległość lotu pocisku, jednak tylko do określonej granicy. Przekroczenie tej granicy spowoduje dalszy wzrost wysokości wierzchołkowej, ale znacznie zmniejsza się odległość pozioma, a więc donośność. Im bardziej płaski jest tor lotu (czyli mniejszy kąt podniesienia), tym na większym odcinku cel może być rażony przy tej samej nastawie celownika. Znacząco przyspiesza i ułatwia to celowanie.

Linia celowania – linia prosta przechodząca od oka strzelca przez elementy przyrządów celowniczych (szczerbinę i muszkę) do punktu celowania.

Punkt celowania – punkt, do którego wycelowuje się broń.

Punkt upadku – punkt przecięcia się toru pocisku z poziomem wylotu (ukazuje nam największą donośność).

Odległość strzału – odległość od punktu wylotu do punktu spotkania pocisku z celem.

Punkt uderzenia – punkt przecięcia się toru pocisku z powierzchnią celu.

Średni punkt trafienia – środek pola rozrzutu pocisków określony na podstawie przestrzeliń pocisków, które zostały wystrzelone z jednego egzemplarza broni w jednakowych warunkach, przy takich samych nastawach celownika i z tego samego stanowiska ogniowego.

UWAGI PRAKTYCZNE:

- **Mały dystans (do ok. 20 m)** – uwzględnij różnicę pomiędzy linią strzału, a linią celowania. W karabinku AK to ok. 4 cm i przestrzeliń będą o tyle niżej od punktu, w który celujesz.
- **Poznaj balistykę amunicji** z której będziesz strzelał, a szczególnie opad na wybranych dystansach (np. 50 m, 100 m, 200 m).
- **Dowiedz się na jaką odległość jest przystrzelana broń**, z której przyjdzie Ci strzelać, bo to powie Ci na jakiej odległości punkt uderzenia powinien pokrywać się z punktem celowania, jeśli ustawisz celownik na tą odległość. Poniżej tego dystansu punkt uderzenia będzie ponad punktem celowania. Powyżej tego dystansu będzie poniżej, przy dobrze przystrzelanej broni.

PODSTAWOWE ZAGADNIENIA

Rozpoznanie (jako działanie) to zdobywanie, analizowanie i ocenianie informacji o aktualnym lub potencjalnym przeciwniku, terenie, warunkach pogodowych i rejonie przyszłych działań, niezbędnych do skutecznego prowadzenia walki lub innego rodzaju działań wojskowych.

Rozpoznanie jest też rozumiane, jako wiedza dotycząca terenu, warunków atmosferycznych, działalności i możliwości prowadzenia walki przez aktualnego lub potencjalnego przeciwnika. Jest jednym z kluczowych czynników sukcesu na polu walki.

Najważniejsze wymagania stawiane działaniom rozpoznawczym to:

- **Celowość** – koncentracja działań rozpoznawczych na najważniejszych kierunkach (rejonach, obiektach) i zapewnienie wykonania zadania bojowego.
- **Ciągłość** – nieustanne prowadzenie rozpoznania: przed, w trakcie i po walce, niezależnie od głównego zadania realizowanego przez pododdział oraz bez względu na warunki terenowe i atmosferyczne.
- **Aktywność** – uporczywe dążenie dowódców i żołnierzy do zdobywania potrzebnych informacji w każdych warunkach posiadanymi siłami i środkami oraz stosując wszelkie dostępne i zasadne sposoby.
- **Terminowość** – zdobywanie i dostarczanie danych rozpoznawczych w ściśle określonym czasie, aby można je było wykorzystać w trakcie podejmowania decyzji do użycia środków odpowiednio do zmiany sytuacji i wykonywanego zadania.
- **Skrytość** – zachowanie w tajemnicy przedsięwzięć rozpoznawczych oraz ukrycie przed przeciwnikiem kierunku głównego wysiłku rozpoznania.
- **Wiarygodność** – zdobywanie wiadomości rozpoznawczych, które odpowiadają faktycznej sytuacji, a także wykrycie i odróżnienie rzeczywistych lub pozornych działań oraz obiektów strony przeciwnej.

PAMIĘTAJ!
INFORMACJE NIEPEWNE LUB NIEPEŁNE NALEŻY W MIARĘ
MOŻLIWOŚCI POTWIERDZIĆ PRZY POMOCY INNYCH ŹRÓDEŁ!

SZKIC TERENU

Aby wykonać szkic terenu, należy po kolei:

- Wybrać stanowisko obserwacyjne, z którego będzie wykonywany szkic (może być to stanowisko ogniowe).
- Ustalić rodzaj szkicu i sposób wykonania.
- Wyznaczyć za pomocą busoli kierunki główne i zorientować według nich kartę, na której będzie wykonywany szkic oraz zaznaczyć kierunek północny.
- Określić skalę, w której będzie wykonywany szkic.
- Oznaczyć punkt początkowy (stanowisko obserwacyjne) tak, aby biorąc pod uwagę skalę szkicu i wielkość szkicowanego terenu cały odcinek zmieścił się na kartce oraz precyzyjnie określić współrzędne.
- Wybrać wyróżniające się przedmioty terenowe i określić do nich odległość.
- Za pomocą busoli określić azymuty (magnetyczne) poszczególnych punktów, wykreślić z punktu początkowego kierunki na wybrane przedmioty (przenieść je na szkic pod postacią odpowiadających im linii wychodzących z punktu obserwacji), odłożyć na nich odległość w skali i nanieść je na szkic.
- Wrysować położenie pododdziałów przeciwnika (i własnych) lub inne dane, w zależności od potrzeb.
- Uzupełnić szkic wszystkimi innymi istotnymi szczegółami i dokonać opisów.
- Sporządzić legendę.
- Nanieść na szkic datę i godzinę jego sporządzenia oraz dane wykonującego szkic.

OKREŚLANIE ODLEGŁOŚCI

Odległość od obserwowanego obiektu możesz określić na podstawie szczegółów, które są widoczne gołym okiem.

Z ODLEGŁOŚCI	WIDOCZNE SĄ
do 50 m	linia ust, pojedyncze dachówki
do 75 m	linia oczu
do 150 m	kształt głowy
do 200 m	ogień z papierosa (w nocy)
do 300 m	drzwi i okna
do 500 m	namioty, ruchy i gesty
do 700 m	szczęgóły terenu, nogi ludzi
do 800 m	oddzielne sylwetki ludzi
do 1500 m	maszerujące grupy, pojedyncze pojazdy, pojedyncze drzewa
do 2000 m	grupy różnych drzew
do 4000 m	wysokie drzewa, kominy na dachach
do 5000 m	masywy drzew, domy, kominy fabryk
do 10000 m	horyzont, wysokie budynki

Jeżeli chciałbyś określić odległość od obiektu na podstawie odgłosów, możesz posłużyć się poniższą tabelą:

Z ODLEGŁOŚCI	MOŻNA USŁYSZEĆ
do 100 m	rozmowy, kaszel, ładowanie broni, cięcie drutu
do 200 m	komendy, brzęk broni i oporządzenia (łopatki, menażki)
do 300 m	szum piechoty maszerującej po drodze gruntowej, odgłosy ręcznego wbijania kołków i słupów
do 400 m	rąbanie i piłowanie drzewa
do 500 m	mechaniczne wbijanie kołków, odgłosy kopania, szum silnika samochodu ciężarowego jadącego po drodze gruntowej
do 600 m	odgłos piechoty maszerującej po szosie
do 800 m	odgłos trzasku konarów i głuchych uderzeń padających drzew
do 1000 m	szum silnika samochodu ciężarowego podczas jazdy po szosie
do 2000 m	szum silnika czołgu podczas jazdy po drodze gruntowej
do 3000 m	szum silnika czołgu podczas jazdy po szosie
do 4000 m	strzelanie z broni maszynowej
do 15000 m	strzały armatnie

POSTERUNEK OBSERWACYJNY

Posterunek obserwacyjny (PO) to miejsce prowadzenia obserwacji terenu (zazwyczaj zamaskowane) zorganizowane w celu zdobycia danych rozpoznawczych o nieprzyjacielu, terenie i/lub obiekcie.

Wybierając miejsce na posterunek obserwacyjny pamiętaj, że powinno znajdować się z dala od charakterystycznych przedmiotów terenowych, które wyróżniają się z otoczenia i mogą stanowić punkty orientacyjne dla przeciwnika.

Stanowisko obserwatora powinno zapewniać:

- pełny wgląd w teren będący przedmiotem rozpoznania (brak pól zakrytych przed bezpośrednią obserwacją),
- możliwość skrytego podejścia i odejścia ze stanowiska,
- ukrycie przed obserwacją naziemną i powietrzną przeciwnika,
- ochronę obserwatorów przed bezpośrednim ogniem przeciwnika,
- możliwość dogodnego rozmieszczenia przyrządów obserwacyjnych i pomiarowych oraz środków łączności.

ZNAKI ROZPOZNAWCZE WYBRANYCH ARMII INNYCH PAŃSTW

Republika
Federalna
Niemiec

Republika
Słowacka

Republika
Czeska

Ukraina

Federacja
Rosyjska

Republika
Białorusi

Republika
Litewska

TYPOWA STRUKTURA DRUŻYNY ZMECHANIZOWANEJ W ARMIACH INNYCH PAŃSTW

Kierowca BWP

Dowódca

Celowniczy broni pokładowej

Celowniczy RKM

Celowniczy RPG-7

Strzelec

Strzelec wyborowy

Pom. celowniczy RPG-7

1	1	4	3	1	1

Typowy pluton zmechanizowany w armiach innych państw składa się z trzech drużyn zmechanizowanych oraz drużyny dowodzenia.

PODZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA BRONI MASOWEGO RAŻENIA (BMR)

Terminem Broń Masowego Rażenia (ang. WMD – Weapons Of Mass Destruction) określa się niekonwencjonalne środki bojowe o potencjalnej sile rażenia umożliwiającej spowodowanie masowych zgonów i zniszczeń w zaatakowanej populacji lub na atakowanym obszarze.

Podział BMR

Do broni masowego rażenia zaliczamy:

- broń atomową:
 - jądrową,
 - termojądrową,
 - neutronową,
 - radiologiczną (brudna bomba),
- broń chemiczną,
 - środki duszące,
 - środki parzące,
 - środki krztuszące,
 - środki paralityczno-drgawkowe,
 - środki halucynogenne i usypiające, zwane psychogazami,
- broń biologiczną,
 - bakterie (wąglik, dżuma, tularemia, bruceloza, żółta febra),
 - wirusy (ospa, gorączki krwotoczne – Ebola, Marburg, Congo),
 - toksyny (jad kiełbasiany, rycyna).

Charakterystyka BMR

I. Broń atomowa

Broń atomowa (broń A) to kompletne urządzenie, które jest zdolne do zainicjowania reakcji jądrowej (termojądrowej, neutronowej) z uwolnieniem ogromnej energii.

Broń atomowa oddziałuje poprzez:

- falę uderzeniową – wywołuje zniszczenia jak klasyczna bomba,
- promieniowanie cieplne – zniszczenia wywoływane są ogromną temperaturą reakcji atomowej,
- promieniowanie przenikliwe – zabija wszystkie organizmy w zasięgu rażenia,

- promieniotwórcze skażenie terenu – w wyniku wybuchu w atmosferę unosi się chmura napromieniowanego, radioaktywnego pyłu i produktów reakcji atomowej w kształcie charakterystycznego grzyba atomowego. Pył opada na powierzchnię ziemi tworząc ogromny obszar zabójczego skażenia radioaktywnego,
- impuls elektromagnetyczny – w wyniku wyzwolenia reakcji atomowej uwalnia się energia w postaci impulsu, który niszczy nieekranowane urządzenia elektroniczne.

II. Broń biologiczna

Broń biologiczna (broń B, broń bakteriologiczna). Jej użycie wiąże się z uwolnieniem różnych drobnoustrojów chorobotwórczych takich jak wirusy, bakterie, riketsje, pierwotniaki. Mikroorganizmy te wytwarzają toksyny wywołujące epidemie chorób wśród ludzi, zwierząt i roślin.

III. Broń chemiczna

Broń chemiczna lub inaczej bojowe środki trujące – BST, to związki chemiczne, które oddziałując na organizm człowieka lub środowisko (powietrze, woda, gleba i żywność), powodują masowe zatrucia ludzi, zwierząt i roślin. To najgroźniejszy ze współczesnych środków rażenia.

PODZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA TRUJĄCYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH (TSP)

Toksyczne środki przemysłowe (TSP) to związki chemiczne wykorzystywane w dużych ilościach w przemyśle oraz przewożone środkami transportu, posiadające silne właściwości trujące. Są szczególnie groźne dla otoczenia ze względu na wrażliwość skomplikowanych urządzeń technicznych, awarie, zniszczenia oraz wypadki. Często i łatwo przenikają do środowiska właśnie tą drogą.

Podział i charakterystyka TSP

Ze względu na zespół objawów zatrucia TSP dzieli się na:

- 1. Substancje drażniące** – wywołują podrażnienie skóry i błon śluzowych.
- 2. Uczulające** – powodują wypryski lub stany zapalne, np. formalina.
- 3. Duszące** – powodują uszkodzenia płuc, np. chlor.
- 4. Ogólnotrujące** – przenikają przez drogi oddechowe i zakażają krew, np. cyjanowodór.
- 5. Neurotropowe** – paraliżują układ nerwowy, np. dwusiarcezek węgla.
- 6. Rakotwórcze** – np. arsen, chrom.
- 7. Mutagenne** – powodują zmiany w genach następnych pokoleń, np. kwas azotowy.

Zagrożenia związane z TSP

W wielu miejscach w Polsce znajdują się zakłady o wysokim współczynniku ryzyka skażenia środowiska. Do nich prowadzą trasy, którymi przewozi się w cysternach toksyczne środki przemysłowe. W przypadku awarii strefa skażenia środowiska może objąć obszar o promieniu od 7 do 11 kilometrów. Promień zależny jest od rodzaju substancji, uwarunkowań terenowych i pogodowych.

ZACHOWANIE PODCZAS SKAŻENIA TSP

Przed awarią

Poniższe działania możesz zrealizować zanim wystąpią zagrożenia.

- zorientuj się, czy mieszkasz w pobliżu zakładów produkujących lub magazynujących toksyczne środki przemysłowe (TSP) lub czy niedaleko Twojego domu przebiegają trasy przewozu drogowego i kolejowego niebezpiecznych substancji chemicznych,
- zaopatrzyć się w miarę możliwości w podręczne środki ochrony dróg oddechowych,
- bądź przygotowany na ewentualną ewakuację.

W czasie awarii

Jeśli znalazłeś się w miejscu, w którym nastąpiła awaria połączona z uwolnieniem TSP (otwarta przestrzeń), należy:

- zachować spokój,
- nie gromadzić się w miejscu zdarzenia,
- opuścić natychmiast rejon zagrożony najkrótszą drogą, kierując się prostopadle do kierunku wiatru omijając miejsce awarii,
- zakryć nos i usta wilgotną chusteczką, założyć okulary,
- powiadomić o zaistniałej sytuacji służby ratownicze (straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe),
- stosować się do wszelkich zaleceń wydawanych przez służby ratownicze i ogłaszanych komunikatów.

Jeśli znalazłeś się w domu, szkole, zakładzie pracy, należy:

- włączyć radio, telewizor na program lokalny i stosować się ściśle do zaleceń wydawanych przez służby ratownicze,
- zebrać wszystkich domowników, wyłączyć urządzenia elektryczne, gazowe, zamknąć dom i udać się w kierunku wskazanym przez służby ratownicze,
- osoby pozostające w pomieszczeniach powinny: uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, skupić się w zamkniętych pomieszczeniach wewnętrznych budynku, oddychać przez wilgotną chustkę lub tampon. Nie jeść i nie pić niczego, co mogło ulec skażeniu, jeśli wcześniej nie zabezpieczono żywności.

Po awarii

Po wystąpieniu awarii należy przestrzegać następujących zasad:

- nigdy nie należy opuszczać miejsc uszczelnionych bez wcześniejszego komunikatu służb ratowniczych,
- umyć się pod prysznicem, przemyć oczy, przewietrzyć pomieszczenia, ewentualnie skontaktować się z lekarzem,
- spożywanie żywności z własnego ogrodu możliwe jest dopiero po przebadaniu jej przez stację sanitarno-epidemiologiczną.

PRZEDSIĘWZIĘCIA OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

Obrona przed środkami masowego rażenia to zespół przedsięwzięć wykonywanych w celu:

- prewencji użycia BMR,
- zapewnienie bezpieczeństwa podczas działań w obszarze dotkniętym przez działanie broni atomowej, biologicznej i chemicznej,
- zapewnienie bezpieczeństwa podczas działań w obszarze dotkniętym sytuacjami innymi niż atak BMR.

Zakres przedsięwzięć obrony przed BMR:

- wykrywanie, identyfikacja zdarzeń, monitorowanie zmian,
- ostrzeganie, alarmowanie i meldowanie o skażeniach,
- ochrona przed skażeniami,
- ograniczanie zagrożenia przed skażeniami,
- medyczna ochrona przed BMR.

SPOSOBY REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ OBRONY PRZED BMR

Wykrywanie, identyfikacja zdarzeń, monitorowanie zmian

Przedsięwzięcia te realizowane są w ramach systemu wykrywania skażeń (SWS). Postępowanie obserwacji tworzy się w celu dostarczenia informacji o uderzeniach bronią jądrową i chemiczną. Meldunki mają określać miejsce i czas użycia BMR oraz ich rodzaj. Po wykryciu następuje obserwacja i monitorowanie obszaru czyli raportowanie zachodzących zmian.

Ostrzeganie, alarmowanie i meldowanie o skażeniach

To przekazywanie poza wszelką kolejnością, wszystkimi dostępnymi środkami łączności ustalonych sygnałów (komunikatów), które umożliwią wykonanie przedsięwzięć ograniczających działania w terenie dotkniętym skutkami działania BMR.

Ochrona przed skażeniami

W celu zmniejszenia skutków działania BMR dowództwo określa obszar i stopień wykorzystania indywidualnych oraz zbiorowych środków ochrony, jak również właściwości ochronnych terenu. Jej celem jest zmniejszenie skutków działania BMR.

Ograniczanie zagrożenia przed skażeniami

Jest to przedsięwzięcie mające na celu likwidację i ograniczenie rozprzestrzeniania się skutków użycia BMR. Polega na usunięciu lub zneutralizowaniu środków radioaktywnych i toksycznych z powierzchni ciała, umundurowania, sprzętu, budowli i terenu.

Medyczna ochrona przed BMR

Jest możliwe zmniejszenie podatności oraz prewencyjne zabezpieczenie zasobów ludzkich przed BMR. To przedsięwzięcie realizują służby medyczne.

INDYWIDUALNE I ZASTĘPCZE ŚRODKI OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI

Indywidualne środki ochrony przed skażeniami

Stosujemy je, aby chronić się przed środkami trującymi, biologicznymi czy pyłem promieniotwórczym. Zabezpieczają one powierzchnię skóry, odzież oraz drogi oddechowe poprzez osłonięcie ciała i oczyszczanie wdychanego powietrza. Środki te nie zabezpieczają przed promieniowaniem przenikliwym gamma.

Do indywidualnych środków ochrony przed skażeniami należą:

- Środki ochrony dróg oddechowych – to maski przeciwgazowe i respiratory. Oczyszczają skażone, wdychane powietrze za pomocą pochłaniaczy i filtrów.
- Środki ochrony skóry – to po prostu odzież ochronna. Jej konstrukcja, najczęściej z podgumowanego materiału oraz specjalnych rodzajów zapięć, ma na celu izolowanie ciała i ubrania od skażeń.

ZASTĘPCZE INDYWIDUALNE ŚRODKI OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI

Zastępcze środki ochrony to wszelkie improwizowane konstrukcje wykonane z podręcznych materiałów takich jak: tampony, opaski tkaninowe, maski przeciwpyłowe, półmaski przemysłowe. Pomagają one w ochronie przed rażącymi właściwościami substancji promieniotwórczych, drobnoustrojów chorobotwórczych (bakterii i wirusów), dymami, parami, kroplami bojowymi lub toksycznymi środkami trującymi, osłabiając ich działanie na drogi oddechowe. Jednak nie dają tak skutecznej ochrony jak środki dedykowane.

Jako zastępcze środki ochrony skóry mogą być wykorzystane:

- wszelkiego rodzaju płaszcze i peleryny przeciwdeszczowe (wykonane z płótna impregnowanego lub podgumowanego, gumy, tkaniny z włókien sztucznych, plastików, itp.),
- buty gumowe, z tworzyw i skórzane z długimi cholewami, śniegowce, itp.,
- okulary ochronne (przemysłowe, motocyklowe, narciarskie),
- nakrycia głowy skórzane, gumowe i z tworzyw.

ŚRODKI ZAPALAJĄCE

Środkami zapalającymi nazywamy mieszaniny i związki chemiczne, które spalając się wydzielają duże ilości ciepła. Ciepło to jest czynnikiem rażącym.

Charakterystyka środków zapalających

Środki zapalające charakteryzują się:

- temperaturą spalania co najmniej 1000°C,
- wzajemnym uzupełnianiem się stosunku intensywności i czasu palenia,
- niską temperaturą zapłonu, ale bez samozapłonu przed ich bojowym zastosowaniem,
- wysokim bezpieczeństwem podczas przechowywania, przygotowania do użycia i w czasie transportu,
- odpornością na gaszenie.

Ze względu na skład chemiczny środki zapalające dzielą się na:

- palące się jedynie w obecności tlenu atmosferycznego,
- zawierające w swoim składzie utleniacze i mogące się palić bez dostępu powietrza.

KLASYFIKACJA ŚRODKÓW ZAPALAJĄCYCH JEST WAŻNA ZE WZGLĘDU NA RÓŻNICĘ W SPOSOBACH ICH GASZENIA.

Ze względu na stan fizyczny dzielą się one na:

- stałe (tworzą punktowe źródła ognia, palące się długo i intensywnie),
- ciekłe (tworzą powierzchniowe źródło ognia i posiadają zdolności rozpryskiwania, rozlewania i wnikania do otworów).

PRZEDSIĘWZIĘCIA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

Powszechna obrona przeciwlotnicza stanowi zespół przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie skutków uderzenia z powietrza i obejmuje działania aktywne i pasywne.

Przedsięwzięcia aktywne (rozpoznanie przeciwnika powietrznego):

- wykrycie na czas samolotów i śmigłowców przeciwnika oraz zaalarmowanie o zagrożeniu z powietrza,
- identyfikacja obiektu powietrznego,
- zapewnienie warunków do prowadzenia walki ogniowej z przeciwnikiem powietrznym,
- alarmowanie pododdziałów o zagrożeniu z powietrza o zagrożeniu lotniczym zgodnie z procedurami przy użyciu wszelkich dostępnych środków,
- prowadzenie zorganizowanego ognia do celów powietrznych niespecjalistycznymi środkami przez prowadzenie ognia z użyciu broni etatowej.

Przedsięwzięcia pasywne:

- **Maskowanie przed rozpoznaniem z powietrza** – zakres działań mających na celu ukrycie sił i środków przed przeciwnikiem, wprowadzenie go w błąd co do położenia pododdziałów i prowadzonych przez nie działań oraz utrudnienie mu skutecznego oddziaływania.
- **Rozśrodkowanie wojsk** – rozproszenie lokacji siły żywej i środków materialnych mające na celu uniknięcie większych strat w ludziach, sprzęcie bojowym powstałych w wyniku uderzenia środków napadu powietrznego przeciwnika.
- **Przygotowanie schronów i ukryć przeciwlotniczych** – wykorzystanie piwnic, pomieszczeń podziemnych, bunkrów, kanałów i innych pomieszczeń zapewniających przetrwanie i ochronę stanów osobowych przed skutkami uderzeń z powietrza.
- **Likwidację skutków uderzeń środków napadu powietrznego** – działania mające na celu odtworzenia zdolności bojowej pododdziału.

ALARMOWANIE I REAKCJE W RAMACH OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

Ogłoszenie alarmu

Obecnie jest kilka sposobów informowania o zagrożeniu.

a) Sygnał dźwiękowy

- Syreny stałe: ciągły modulowany dźwięk w okresie jednej minuty.
- Urządzenia improwizowane: następujące po sobie sekwencje długich dźwięków sygnałów dźwiękowych pojazdów, gwizdków, trąbek lub innych przyrządów na sprężone powietrze, syreny przenośne w stosunku 3:1; w przybliżeniu 3 sekundy dźwięku oraz 1 sekunda przerwy.

b) Sygnał wizualny

stosuje się żółty trójkąt równoboczny.

c) Wiadomości SMS

O treści: „UWAGA! UWAGA! UWAGA! Ogłaszam alarm dla !”
(podana nazwa miasta, regionu lub terenu zagrożonego atakiem).

d) Komunikaty w programach radiowo - telewizyjnych

Trzykrotna zapowiedź: „UWAGA! UWAGA! UWAGA! Ogłaszam alarm dla !”
(podana nazwa miasta, regionu lub terenu zagrożonego atakiem).

UWAGA: W ROKU 2013 NASTĄPIŁA NOWELIZACJA USTAWY O ALARMOWANIU Z ROKU 2006. ZNIKNĄŁ Z NIEJ PODZIAŁ NA ALARM POWIETRZNY I ALARMY O SKAŻENIACH. OZNACZA TO, ŻE ISTNIEJE JEDEN RODZAJ ALARMU DLA WSZYSTKICH ZAGROŻEŃ BMR I LOTNICZYCH.

Reakcja na ogłoszenie alarmu

W szkole:

- nie wolno krzyczeć,
- nie wolno siać paniki,
- trzeba słuchać nauczyciela,
- nie wolno oddalać się od grupy,
- nie zabieramy swoich rzeczy, tylko ratujemy swoje życie,
- nie zbliżamy się do ognia czy innych niebezpieczeństw.

W domu:

- ubrać się, zabrać dokumenty osobiste, zapas żywności, indywidualne środki ochrony przed skażeniami, środki opatrunkowe oraz w miarę potrzeb i możliwości latarkę elektryczną, koc, odbiornik radiowy z zakresem fal UKF itp,

- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe oraz wygasić ogień w piecu,
- zamknąć okna i zabezpieczyć mieszkanie,
- zawiadomić o alarmie sąsiadów,
- udać się do najbliższego schronu lub ukrycia.

Odwoływanie alarmu

Sposoby odwoływania alarmu powietrznego:

- trzyminutowy dźwięk ciągły,
- środkami masowego przekazu jest powtarzana trzykrotnie wiadomość słowna: „Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm powietrzny dla!”
(podana nazwa miasta, regionu lub terenu zagrożonego atakiem).

Reakcja na ogłoszenie odwołania alarmu

Po odwołaniu alarmu powietrznego należy:

- opuścić schron, miejsce ukrycia,
- jeśli nastąpiło skażenie, to natychmiast udać się do punktu sanitarnego,
- dezaktywować lub odkazić całą żywność i zwierzęta, które zostały skażone lub napromieniowane,
- wywietrzyć wszystkie pomieszczenia,
- po wykonaniu powyższych czynności odkazić/dezaktywować ubrania,
- poddać się badaniom,
- stosować się do poleceń Ochrony Cywilnej.

OCHRONA OBIEKTÓW – PODSTAWOWE ZAGADNIENIA

Ochrona osób – działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej.

Ochrona mienia i obiektów – działania zapobiegające zagrożeniom, przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony.

Obrona obiektów – działania zapobiegające atakom uzbrojonego przeciwnika na obiekty w celu zniszczenia lub przejęcia obiektu.

Zagrożenie obiektu – możliwość wystąpienia zdarzenia, którego naturalnym skutkiem jest narażenie określonej integralności ochranianego obiektu lub bezpieczeństwa przebywających w nim osób.

Bezpieczeństwo obiektu – system rozwiązań i procedur w celu stworzenia warunków eliminujących zagrożenie obiektu i przebywających w nim osób, oraz eliminujących zagrożenie porządku publicznego i mienia.

Obowiązkowej ochronie podlegają obszary, obiekty, urządzenia i transporty ważne dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa.

FORMY OCHRONY OBIEKTÓW

Bezpośrednia ochrona „fizyczna”

- stała lub doraźna, polegającej na stałym dozorze urządzeń monitorujących obiekt.

Zabezpieczenie „techniczne”

- montażu elektronicznych urządzeń i systemów alarmowych sygnalizujących zagrożenie chronionych osób i obiektów,
- montaż urządzeń i środków mechanicznego zabezpieczenia.

Czynniki wpływające na stopień zagrożenia i bezpieczeństwa obiektu:

- znaczenie strategiczne,
- stopień zagrożenia terrorystycznego,

- zawartość obiektu,
- położenie i otoczenie obiektu,
- istniejący poziom przestępczości,
- konstrukcja i stan techniczny obiektu,
- sytuacja polityczna lub wewnętrzna państwa,
- system ochrony obiektu.

DZIAŁANIA FORMACJI OCHRONIAJĄCYCH I BRONIĄCYCH OBIEKTÓW

Ochronne:

- obserwacja i monitorowanie rejonu ochranianego wraz z obserwacją osób w nim przebywających,
- blokowanie dostępu nieuprawnionym osobom do obiektu,
- stosowanie technicznych środków służących do zabezpieczenia obiektu,
- przeciwdziałanie kradzieży lub sabotażowi zagrażające sprawnemu funkcjonowaniu obiektu,
- egzekwowanie w obiekcie przepisów wewnętrznych (kierowanie ruchem, parkowanie pojazdów itp.),
- współpraca oraz wymiana informacji z miejscową ludnością, administracją rządową i samorządową, policją, strażą graniczną i innymi formacjami układu pozamilitarnego.

Obronne:

- taktyczne działania obronne w rejonie obiektu,
- działania patrolowe i rozpoznawcze,
- prace fortyfikacyjne obiektu i ustawienie zapór inżynieryjnych.
- rozbudowa stanowisk ogniowych.

FORMY ZAGROŻEŃ OBIEKTÓW I OSÓB

Naturalne:

- katastrofy naturalne – trzęsienia ziemi, pożary, powódzie, opady atmosferyczne, wiatry, sztormy,
- katastrofy przemysłowe – zawał górniczy, wybuch pieca, rozszczelnienie rurociągu,
- działania gryzoni lub insektów,
- stężenia niebezpiecznych substancji w powietrzu.

Wynikające z działalności człowieka – wewnętrzne:

- niszczenie mienia na terenie obiektu,
- kradzieże mienia i informacji,

- szpiegostwo przemysłowe i wywiadowcze,
- okupacja pomieszczeń w obiekcie lub całego obiektu,
- awarie systemów technicznych obiektu.

Wynikające z działalności człowieka – z użyciem broni:

- napady i ataki ogniowe na obiekt,
- porwania osób,
- wzięcie zakładnika na terenie obiektu,
- likwidacje osób na terenie obiektu,
- zamachy bombowe,
- podłożenie niebezpiecznego ładunku,
- atak lotniczy.

Wynikające z działalności człowieka - zewnętrzne:

- wtargnięcia do obiektu,
- zakłócanie porządku i niszczenie mienia,
- włamania do obiektu i kradzieże mienia i informacji,
- blokada obiektu,
- zamieszki lub demonstracje w otoczeniu obiektu,
- wypadki komunikacyjne.

ZATRZYMANIE OSÓB

Formacje ochraniające osoby lub obiekty mają prawo zatrzymać osobę stwarzającą w sposób oczywisty i bezpośredni zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia. Jest to zatrzymanie prewencyjne i nie ma znaczenia, czy w danym momencie zachowanie zatrzymywanej osoby ma cechy czynu zabronionego. Osoba ochraniająca może zatrzymać taką osobę, jeżeli uzna, że inne środki są nieskuteczne lub bezcelowe.

Osoba zatrzymująca powinna:

- zidentyfikować się oraz podać nazwę własnej formacji,
- podać podstawę prawną oraz przyczyny zatrzymania,
- sprawdzić czy osoba zatrzymana nie posiada broni, amunicji, materiałów wybuchowych lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, a także przedmiotów mogących stanowić dowody przestępstwa lub których posiadanie wymaga zezwolenia – jeżeli posiada, odebrać je,
- w przypadku zaistnienia podejrzeń dokonać kontroli osobistej,
- wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi taka konieczność,
- doprowadzić zatrzymaną osobę do przełożonego, gdy zachodzą podstawy do zatrzymania.

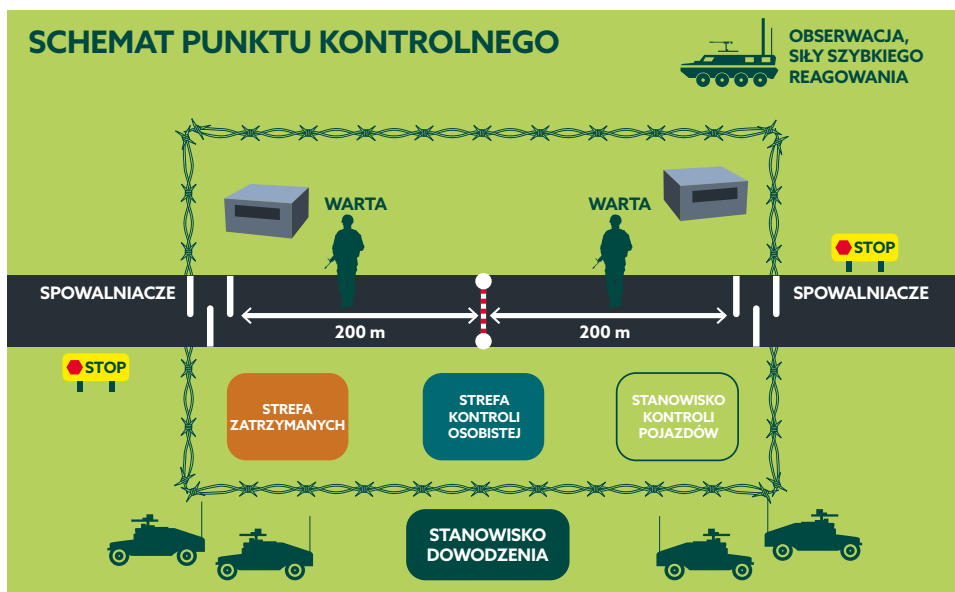
WOJSKOWY PUNKT KONTROLNY (CHECKPOINT)

Cele:

- uniemożliwienie przejazdu pojazdów przeciwnika lub nieuprawnionych,
- zatrzymanie osób zagrażających bezpieczeństwu,
- obserwacja terenu,
- demonstracja siły.

Zadania:

- kontrola ruchu wszystkich pojazdów lub pojazdów zgodnych z opisem pojazdu poszukiwanego,
- ewidencja pojazdów,
- składanie meldunków do dowództwa.

Przy konstrukcji punktu kontrolnego należy wziąć pod uwagę:

- okoliczności i cele punktu kontrolnego – aby był odpowiedni do skali, możliwości i charakteru kontroli (do kontroli wyłącznie osób pieszych konstrukcja punktu kontrolnego może być mniejsza),
- możliwości terenowe – by jak najlepiej wykorzystać uwarunkowania terenowe,
- stopień zagrożenia – od którego zależy poziom ufortyfikowania punktu kontrolnego.

ZASTOSOWANIE BRONI PALNEJ

Użycie broni palnej – oddanie strzału w kierunku osoby z zastosowaniem amunicji penetracyjnej.

Wykorzystanie broni palnej – oddanie strzału z zastosowaniem amunicji penetracyjnej w kierunku zwierzęcia, przedmiotu lub w innym kierunku niestwarzającym zagrożenia dla osoby.

Ochroniający w celu wyeliminowania zagrożenia osób lub mienia jest uprawniony do użycia środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o jak najmniejszej szkodliwości.

Broni palnej używa się wyłącznie, jeżeli zastosowanie środków przymusu bezpośredniego jest niewystarczające do wyeliminowania zagrożenia lub nie można ich użyć ze względu na okoliczności.

PROCEDURA UŻYCIA BRONI PALNEJ

1. Identyfikacja własnej formacji.
2. Wezwanie osoby do zachowania zgodnego z prawem.
3. Uprzedzenie o użyciu broni palnej.
4. Oddanie strzału ostrzegawczego w bezpiecznym kierunku.
5. Użycie broni w celu wyeliminowania zagrożenia.

OCHRONA! RZUĆ BROŃ! STÓJ, BO STRZELAM!

Od procedury i jej elementów można odstąpić, w szczególności od oddania strzału ostrzegawczego, jeżeli:

- ich zrealizowanie groziłoby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ochronianego lub innej osoby,
- jest to niezbędne dla zapobieżenia wystąpieniu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, a inne środki ze względu na okoliczności mogłyby okazać się niewystarczające.

TERRORYZM

Definiuje się jako użycie siły lub przemocy fizycznej przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów. Działania terrorystyczne mogą dotyczyć całej populacji, jednak najczęściej są one uderzeniem w jej niewielką część, aby pozostałych obywateli zmusić do odpowiednich zachowań.

Rozróżnia się terroryzm:

- **Ze względu na motyw:** religijny, polityczny, kryminalny.
- **Ze względu na sposób działania:** indywidualny, zbiorowy.

Obecnie wyróżnić można następujące zagrożenia terrorystyczne:

- atak bombowy,
- atak niebezpiecznymi substancjami chemicznymi,
- atak z użyciem broni palnej lub białej,
- porwanie i kryzys zakładniczy,
- atak z użyciem pojazdów ciężarowych.

Symptomy niebezpieczeństwa:

- rzucające się w oczy nietypowe zachowanie osób,
- nienaturalny ubiór osób, pozwalający ukryć broń, ładunek wybuchowy lub maskujący tożsamość,
- pozostawione bez opieki przedmioty: paczki, torby, walizki, plecaki, pakunki,
- samochody, a zwłaszcza furgonetki i ciężarówki, parkujące w nietypowych miejscach, np. w pobliżu kościołów, miejsc organizowania imprez masowych i zgromadzeń,
- otrzymanie nieoznakowanej przesyłki o nieznannej zawartości.

W przypadku uzasadnionych podejrzeń:

- nie dotykaj przedmiotów nieznanego pochodzenia i pozostawionych bez opieki,
- nie zaczepiaj i nie prowokuj podejrzanej osoby,
- powiadom stosowne służby (policję, straż miejską, administratora obiektu),
- zachowaj spokój i bezpiecznie, bez paniki, opuść niebezpieczną strefę,
- jeżeli dojdzie do akcji ewakuacyjnej lub ratowniczej, zastosuj się do poleceń osób kierujących operacją,
- reagowanie i inicjatywę pozostaw profesjonalistom (policji, straży pożarnej, pogotowiu ratunkowemu, grupie antyterrorystycznej).

ATAK Z UŻYCIEM BRONI PALNEJ LUB BIAŁEJ - ZACHOWANIE

Jeżeli masz możliwość i zdecydujesz się uciekać:

- biegnij zygzakiem od osłony do osłony z uwzględnieniem czasu ekspozycji ku przeciwnikowi nie większym niż 3 sekundy. Tyle potrzeba średnio na wycelowanie i oddanie strzału.
- unikaj ślepych korytarzy lub ślepych zaułków.

Jeżeli nie masz możliwości ucieczki:

- schowaj się za najlepszą osłoną, jaką znajdziesz,
- wycisz telefon i wygaś wyświetlacz,
- jeżeli to możliwe, zarygluj drzwi, zamknij i zasłoń okna.

Jeżeli podczas ukrywania się słyszysz strzały:

- klęknij lub kucnij – nie kładź się na ziemi! Obniża to twoją mobilność,
- nie tul się do ścian – zagrożenie rykoszetami.

JEŻELI STANIESZ Z PRZECIWNIKIEM OKO W OKO - WALCZ!

Porwanie i kryzys zakładniczy - zachowanie:

- nastaw się na przetrwanie – rób co ci każą, nie graj bohatera i nie stawiaj oporu, nie prowokuj,
- bądź spokojny, naturalny,
- nastaw się na długie uwięzienie – zidentyfikuj swoje braki i mocne strony w przygotowaniu, zaplanuj gospodarowanie zasobami,
- na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste,
- wyrzuć wszelkie oznaki władzy, zajmowania ważnej pozycji,
- pytaj zawsze o pozwolenie, gdy chcesz wykonać jakąś czynność,
- jeżeli jesteś w grupie – staraj się zorganizować ze współwięźniami, wyznaczcie łącznika z terrorystami,
- zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia - może to pomóc władzom w uwolnieniu pozostałych zakładników oraz identyfikację porywaczy przy aresztowaniu,
- pamiętaj, że wśród zakładników mogą być „wtyczki” terrorystów,
- pamiętaj, że terroryści też są w stresie – ale to oni mają broń i są nieprzewidywalni.

SCHEMAT POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYPADKU DROGOWEGO

1. Zatrzymaj samochód na poboczu.

Zatrzymaj swój samochód przed wypadkiem, użyj reflektorów do oświetlenia miejsca zdarzenia.

2. Zabezpiecz swój pojazd.

Włącz światła awaryjne i zaciągnij hamulec ręczny.

3. Upewnij się, że jesteś dobrze widoczny.

Załóż kamizelkę odblaskową i wystaw trójkąt ostrzegawczy.

4. Upewnij się, że nic tobie nie zagraża.

Sprawdź, czy uszkodzony pojazd jest bezpieczny jeśli nie wezwij odpowiednie służby dzwoniąc na 112 lub 999.

Upewnij się, że twój pojazd jest bezpieczny i kolejny uczestnik ruchu na niego nie najedzie.

5. Oceń liczbę i stan uszkodzonych.

Sprawdź, ile osób brało udział w wypadku (pamiętaj, że część z nich mogła np. wyjść z pojazdu o własnych siłach).

Oceń ich stan.

6. Wezwij pomoc: numer alarmowy 112 lub 999.

Zadzwoń na numer alarmowy:

- przedstaw się i powiedz, co się stało,
- postaraj się jak najdokładniej podać miejsce wypadku,
- podaj liczbę uszkodzonych i ich stan.

7. Udziel pierwszej pomocy.

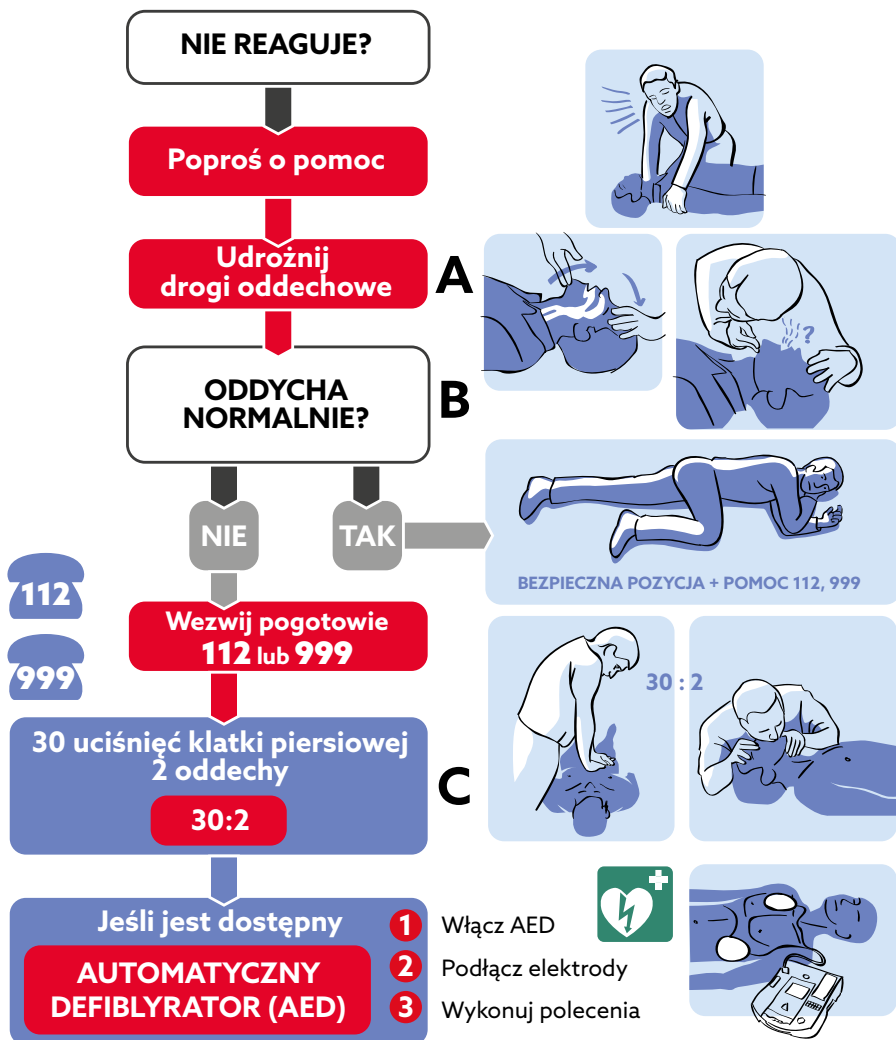
Uzupełnij poniższe dane:

1. Najbliższe twojemu miejscu zamieszkania placówce pomocy medycznej:

2. Najbliższe miejsce, gdzie znajduje się defibrylator AED:

Lokalizacje najbliższego defibrylatora AED znajdziesz na stronie:
www.ratujsercem.pl

ALGORYTM UDZIELANIA PIERWSZEJ POMOCY

NAUCZ SIĘ UDZIELANIA PIERWSZEJ POMOCY,
TO JEST PROSTE!

SEKWENCJA CZYNNOŚCI POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ

CYWILNA

A **AIRWAYS**
DROGI ODDECHOWE

B **BREATHING**
ODDYCHANIE

C **CIRCULATION**
KRAŻENIE

NA POLU WALKI

C **CIRCULATION**
KRAŻENIE

A **AIRWAYS**
DROGI ODDECHOWE

B **BREATHING**
ODDYCHANIE

+ **H** **HIPOTERMIA**

Na polu walki najpierw tamujemy krwotoki, gdyż to one w pierwszej kolejności zagrażają poszkodowanemu!

Stąd wynika zmiana kolejności czynności ratowniczych, gdzie najpierw dbamy o „uszczelnienie” krążenia, a dopiero później zajmujemy się drogami oddechowymi oraz oddychaniem.

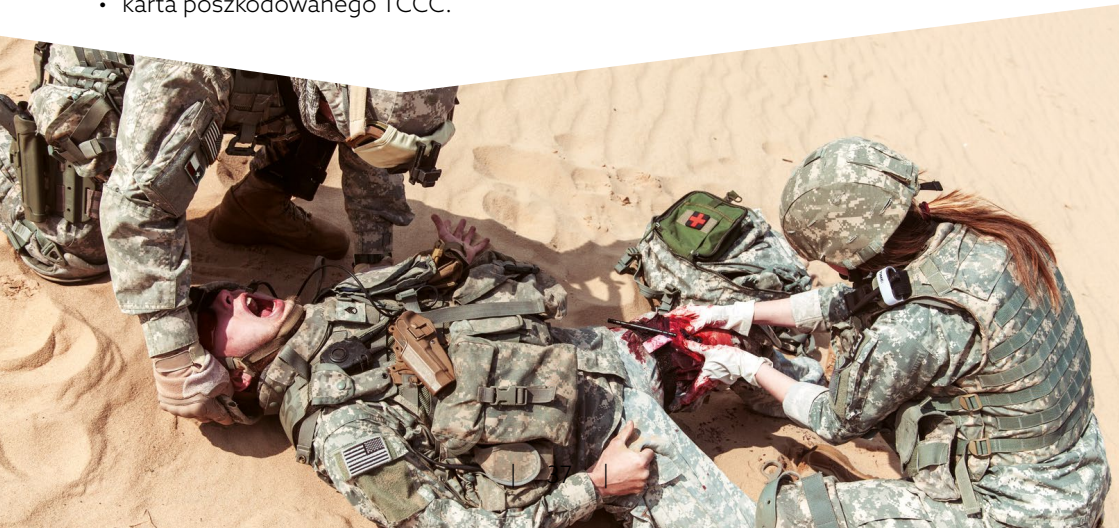
Człowiek po utracie krwi zupełnie inaczej odbiera temperaturę otoczenia. Nawet w upalny dzień poszkodowany może wyziębic organizm, dlatego bardzo ważnym aspektem jest ochrona przed hipotermią.

Skład apteczki cywilnej:

- opaska dziana (bandaż),
- opaska elastyczna (bandaż elastyczny),
- maseczka do rko,
- lateksowe rękawiczki,
- opaska dziana o większej szerokości,
- plastry z opatrunkiem,
- nożyczki,
- opatrunek osobisty,
- folia NRC (koc ratunkowy),
- chusta trójkątna,
- kompresy,
- pęseta.

Skład indywidualnego zestawu medycznego żołnierza:

- opaska uciskowa,
- opatrunek hemostatyczny / gaza do pakowania ran,
- rurka nosowo-gardłowa + lubrykant,
- opatrunek wentylowy/okluzyjny,
- igła do odbarczania odmy,
- opatrunek indywidualny,
- rękawiczki diagnostyczne,
- nożyczki ratownicze,
- folia NRC,
- karta uszkodzonego TCCC.

MELDUNEK MEDEVAC:

Meldunek MEDEVAC, inaczej zwany nineliner, składa się z 9 oddzielnych linii, z których każda jest przypisana z góry określonej informacji na temat ewakuacji medycznej rannego.

Meldunek MEDEVAC został opracowany w celu:

- wezwania ewakuacji medycznej,
- zminimalizowania czasu dotarcia śmigłowca do strefy ewakuacji oraz jego pobytu na ziemi,
- ujednoczenia standardów wzywania ewakuacji medycznej,
- dostarczenia tylko niezbędnych informacji na temat poszkodowanych.

MEDEVAC / CASEVAC

1. POZYCJA

2. CZĘSTOTLIWOŚĆ, KRYPTONIM, CRYPTO/PLAINTEXT

3. LICZBA PACJENTÓW WG PRIORYTETÓW

A – pilny (2h) B – priorytetowy (4h) C – rutynowy (24h)

4. SPRZĘT SPECJALISTYCZNY

A – brak B – wyciągarka C – sprzęt ekstrakcyjny D – respirator

5. LICZBA PACJENTÓW ZE WZGLĘDU NA TYP

L – leżący A – siedzący

6. BEZPIECZEŃSTWO W REJONIE PODJĘCIA

N – brak npl E – wróg w rejonie X – kontakt ogniowy

7. OZNACZENIE PUNKTU PODJĘCIA

A – panel B – pirotechnika C – dym D – brak
E – inne

8. LICZBA PACJENTÓW - STATUS

A – żołnierz koalicji B – cywil koalicji C – żołnierz spoza koalicji
D – cywil E – jeńiec/HVT

9. ZAGROŻENIE NBC, OPIS TERENU, UZUPEŁNIENIE APTECZKI

ALFABET FONETYCZNY NATO

Alfabet fonetyczny NATO, znany również jako „Alfabet fonetyczny ICAO” oraz „Międzynarodowy alfabet fonetyczny”, jest to najbardziej rozpowszechniony system literowania wyrazów podczas prowadzenia komunikacji radiowej.

Podstawową zaletą tego kodowania jest jego prostota, jednoznaczność i odporność na zakłócenia. Polega on na tym, że każdej literze alfabetu odpowiada ustalone słowo. Żadna z sylab tworzących poszczególne słowa kodu nie powtarza się, a poszczególne słowa są bardzo charakterystyczne i łatwe do zrozumienia oraz zapamiętania.

LITERA	KOD	WYMOWA	LITERA	KOD	WYMOWA
A	ALPHA	ALFA	N	NOVEMBER	NOWEMBER
B	BRAVO	BRAWO	O	OSCAR	OSKAR
C	CHARLIE	CZARLI	P	PAPA	PAPA
D	DELTA	DELTA	Q	QUEBEC	KEBEK
E	ECHO	EKO	R	ROMEO	ROMIO
F	FOXTROT	FOKSTROT	S	SIERRA	SIERA
G	GOLF	GOLF	T	TANGO	TANGO
H	HOTEL	HOTEL	U	UNIFORM	JUNIFORM
I	INDIA	INDIA	V	VICTOR	WIKTOR
J	JULIETT	DŻULIET	W	WHISKEY	ŁYSKI
K	KILO	KILO	X	X-RAY	EKS-REJ
L	LIMA	LIMA	Y	YANKEE	JANKI
M	MIKE	MAJK	Z	ZULU	ZULU

Poniższy alfabet należy znać na pamięć.

Dobrym ćwiczeniem jest literowanie dowolnych słów za pomocą tego alfabetu, np. szkoła – sierra, zulu, kilo, oscar, lima, alpha.

Wojska Lądowe oraz Wojska Specjalne

(z wyłączeniem Jednostki Wojskowej Formoza)

KORPUS SZEREGOWYCH

SZEREGOWY

STARSZY
SZEREGOWY

KORPUS PODOFICERÓW

KAPRAL

STARSZY
KAPRAL

PLUTONOWY

SIERŻANT

STARSZY
SIERŻANT

MŁODSZY
CHORĄŻY

CHORĄŻY

STARSZY
CHORĄŻY

STARSZY
CHORĄŻY
SZTABOWY

KORPUS OFICERÓW

PODPORUCZNIK

PORUCZNIK

KAPITAN

OFICEROWIE MŁODSI

MAJOR

PODPULKOWNIK

PULKOWNIK

OFICEROWIE STARSI

KORPUS GENERALÓW

GENERAL
BRYGADY

GENERAL
DYWIZJI

GENERAL
BRONI

GENERAL

W Siłach Powietrznych występują te same stopnie co w Wojskach Lądowych. Różnią się kolorem naramiennika – w Siłach Powietrznych jest on niebieski.

Marynarka Wojenna i Jednostka Wojskowa Formoza

KORPUS SZEREGOWYCH

MARYNARZ

STARSZY
MARYNARZ

KORPUS PODOFICERÓW

MAT

STARSZY
MAT

BOSMANMAT

BOSMAN

STARSZY
BOSMAN

MŁODSZY
CHORAŻY
MARYNARKI

CHORAŻY
MARYNARKI

STARSZY
CHORAŻY
MARYNARKI

STARSZY
CHORAŻY SZTABOWY
MARYNARKI

KORPUS OFICERÓW

PODPORUCZNIK
MARYNARKI

PORUCZNIK
MARYNARKI

KAPITAN
MARYNARKI

OFICEROWIE MŁODSI

KOMANDOR
PODPORUCZNIK

KOMANDOR
PORUCZNIK

KOMANDOR

OFICEROWIE STARSI

ADMIRAŁOWIE

KONTRADMIRAŁ

WICEADMIRAŁ

ADMIRAŁ FLOTY

ADMIRAŁ

MARSZAŁEK
POLSKI

Najwyższy stopień wojskowy dla całości Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na ten stopień mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Obrony Narodowej, generała albo admirała za szczególne zasługi dla Sił Zbrojnych RP. Prezydent RP może mianować żołnierza – dowódcę także w związku z wojną.

APLIKACJE NA SMARTFONY:

1. TC3 Study Guide
2. GPS Status
3. Custom Maps
4. Locus Map
5. JWK Fit App
6. OTrening
7. 5x5 Strong Lifts
8. GymRun
9. Lokalizator AED Pierwsza Pomoc
10. Ratownik
11. NTS Quiz

STRONY INTERNETOWE:

www.pzss.org.pl – Polski Związek Strzelectwa Sportowego

www.towarzystwostrzeleckie.org – baza wiedzy dotycząca pozwoleń na broń

www.nuclearsecrecy.com/nukemap – symulator wybuchów nuklearnych

www.cotccc.com – zawsze aktualne wytyczne TCCC + podcasty

www.prolongedfieldcare.org – grupa badawcza zajmująca się przedłużoną opieką nad poszkodowanym na polu walki

www.jockopodcast2.com – podcasty o zarządzaniu i dowodzeniu

www.teamfroglogic.com – strona Davia B. Rtuherforda, Medyk i Instruktor Navy SEAL

GRA W SYSTEMIE STEAM:

World of Guns – nauka budowy oraz działania broni palnej.

DOŁĄCZ DO NAS NA

Wejdź na **www.proobronni-terytorialni.pl**.

Poznaj szczegóły konkursu dla szkół oraz zapoznaj się z naszymi artykułami edukacyjnymi.

PRZEDSIĘWZIĘCIE JEST FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ

